

NOU Norges offentlige utredninger 2023: 19

Læring, hvor ble det av deg i alt mylderet?

Bruk av elev- og studentdata for å fremme læring

Marte Blikstad-Balas og Øystein Flø Baste

Norm for personvern i skolen

Ekspertgruppen for digital læringsanalyse

Ekspertgruppen for digital læringsanalyse

+ SEKRETARIAT (Hilde Hultin, Jon Lanested, Øystein F. Baste og Øyvind Bjerkestrand)

Leder:

Marte Blikstad-Balas, Oslo, professor ved Institutt for lærerutdanning og skoleforskning ved Universitetet i Oslo

Medlemmer:

Monica Andreassen, Tromsø, lærer i naturfag og matematikk ved Langnes skole i Tromsø kommune

Einar Duenger Bøhn, Lillesand og Oslo, professor ved Institutt for religion, filosofi og historie ved Universitetet i Agder

Michail Giannakos, Trondheim, professor ved Institutt for data-teknologi og informatikk ved NTNU

Malcolm Langford, Moss, professor ved Institutt for offentlig rett ved Universitetet i Oslo og leder for CELL – Centre on Experiential Learning (SFU-senter)

Eirin Oda Lauvset, Asker, jurist og personvernombud i Asker kommune

Per Henning Uppstad, Randaberg, professor ved Lesesenteret, nasjonalt senter for leseopplæring og leseforskning ved Universitetet i Stavanger

Barbara Wasson, Bergen, professor og leder for SLATE – Centre for the Science of Learning & Technology ved Universitetet i Bergen

Ann-Tove Eriksen, Tromsø, avdelingsdirektør i Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse

Hedda Birgitte Huse, Nittedal, avdelingsdirektør i Utdanningsdirektoratet

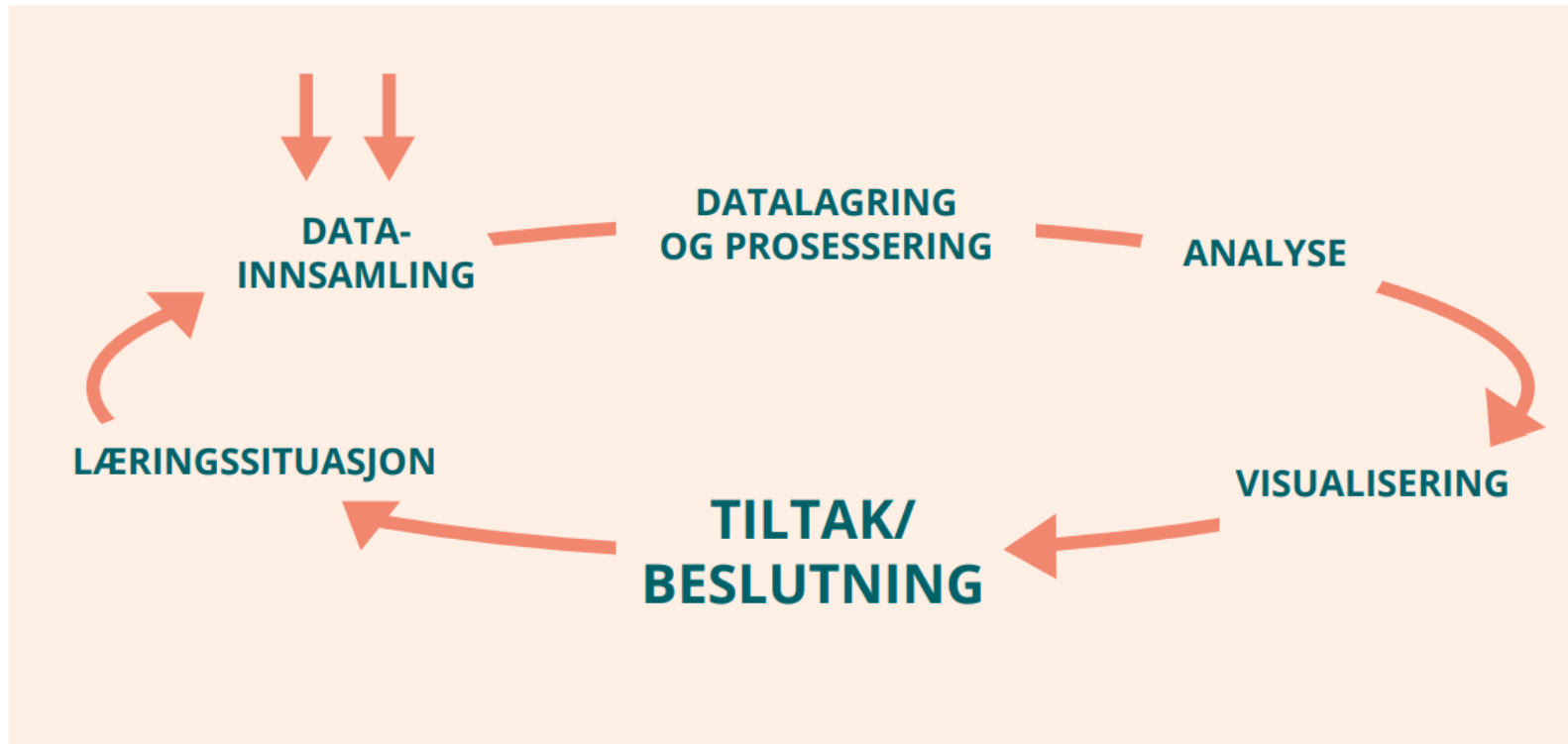
Ekspertgruppen hadde sitt første møte 1. desember 2021 og avholdt tre møter i 2022 før levering av denne delrapporten 1. juni.

Læringsanalyse

Systematisk bruk av data for å forbedre læring og undervisning

Hva mener vi med læringsanalyse?

Hvordan kan læringsanalyse støtte læring?

- **Bedre grunnlag** for kunnskap om egen læringsprosess
- **Bedre grunnlag** for å tilrettelegge for den enkelte elev eller student
- **Bedre grunnlag** for å tilpasse undervisningen til gruppa
- **Bedre grunnlag** for tiltak og beslutninger på skole- og skoleeiernivå eller institusjonsnivå
- **Bedre grunnlag** for politikkutvikling og forskning

Læringsanalyse må alltid ha et klart pedagogisk formål

Varsler rekordbot til Oslo kommune etter persondata til 63 000 skolelever lå tilgjengelig på nettet

PERSONVERN

Bergen kommune vedtar millionbot fra Datatilsynet etter sikkerhetsbrist i skoleapp

Elevane måtte bruke treningsapp i gym, no får kommunen bot

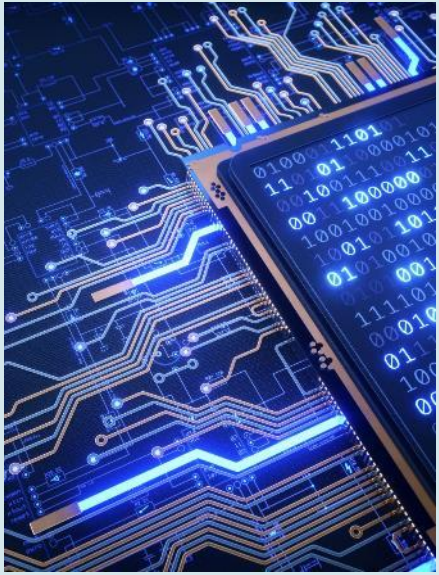
Elevar ved to skular i Ålesund blei pålagt å bruke treningsappen Strava i kroppøving. Grovt aktaust, seier Datatilsynet og gir kommunen 50.000 kroner i gebyr.

Malin Kjellstadli Korsnes
Journalist

Olaug Bjørneset
Journalist

«Jeg synes ikke det er greit at lærer ser når man jobber, det viktigste er å levere lekser og det har ikke så mye å si når man gjør det.»

elev, 7. trinn

Elev på 9. trinn (NOU 2023:19)

«Det er en form for stalking, at de vet nøyaktig hva jeg driver med hele tiden. Man blir mer skjerpet når man vet at lærer kan se hva man gjør. Man kan også bli veldig forsiktig. Det kan hende at man blir redd for å gjøre noe.»

Målet med anbefalingene:

- Ivareta tilliten til utdanningene
- Redusere risiko
- Bygge god praksis

Fire hovedanbefalinger

01

Lovendring som avklarer når bruk av personopplysninger i læringsanalyse er lovlig

02

En norm for personvern i skolen

03

Rammer for god læringsanalyse i skolen

04

Retningslinjer for læringsanalyse i høyere utdanning og fagskoler

Rammer for god læringsanalyse

- Valgfrihet for elever, lærere og skoler:
 - **nasjonal tjenestekatalog**
 - betal for bruk
 - tilskuddsordning for utvikling og kjøp
- Grunnlag for å vurdere kvalitet:
 - sentralt gitte kvalitetskriterier
 - brukerrettet informasjon fra leverandørene (særlig relevant for KI)
- Kompetansetiltak:
 - Grunnutdanning, EVU og kompetansepakker
- Medvirkningstiltak

Fire hovedanbefalinger

01

Lovendring som avklarer når bruk av personopplysninger i læringsanalyse er lovlig

02

En norm for personvern i skolen

03

Rammer for god læringsanalyse i skolen

04

Retningslinjer for læringsanalyse i høyere utdanning og fagskoler

Hva er en norm for personvern?

- En samling retningslinjer som virksomheter innenfor en bransje er enige om å følge
- Støttefunksjoner
- Eks: *Normen* - i helse- og omsorgssektoren

**NOR
MEN**

Hvorfor en norm for personvern i skolen?

- Regelverket er overordnet
- Utilstrekkelige mekanismer for å sikre personvernet
- De behandlingsansvarlige strever med personvernet

Er det behov for en norm for personvern i skolen?

NOU Norges offentlige utredninger 2019:23

Ny opplæringslov

NOU Norges offentlige utredninger 2022:11

Ditt personvern
– vårt felles ansvar

Tid for en personvernpolitikk

Ekspertgruppens forslag til personvernnorm i skolen

Bygge videre på eksisterende arbeid

- i) Innhold i selve normen
- ii) Ansvar for styring og koordinering
- iii) Oppslutning i skolenormen

Hvorfor ikke *atferdsnormer*?

- Mekanisme i personvernforordningen art. 40 flg.
- Normer godkjent av Datatilsynet
- Formelle kriterier

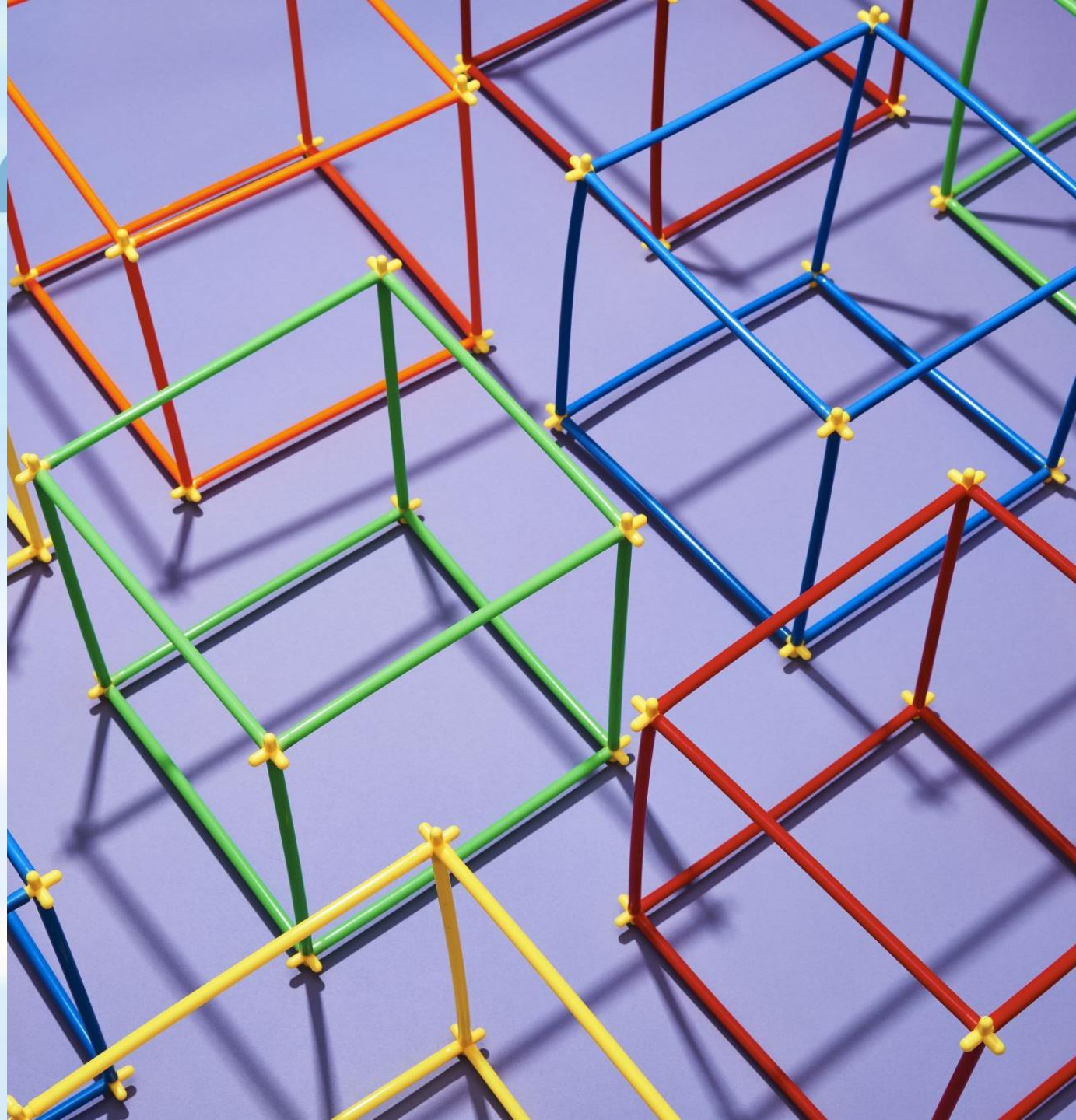
=> Ikke en hensiktsmessig løsning p.t.

Innhold i skolenormen

1. Konkrete krav til personvern
2. Veiledningsmaterieill
3. Nasjonale personvernkonsekvensvurderinger
4. Kompetanseutvikling og erfaringsutveksling

1. Konkrete krav til personvern

- Målgruppe?
Behandlingsansvarlige og utviklere/leverandører
- Prinsipper som blir utfordret ved læringsanalyse:
 - Rettferdighet
 - Åpenhet
 - Dataminimering
 - Riktighet

2. Veiledningsmateriell

- Utdyper krav
- Samler ressurser og verktøy
- Ser perspektiver i sammenheng

Tabell 13.1

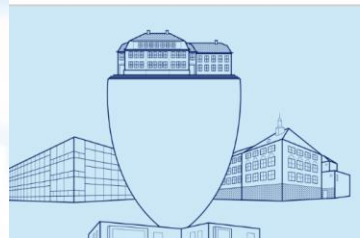
	Udir og Datatilsynet: Dubestemmer.no ¹	Udir.no ²	KS: Skolesec ³	KiNS ⁴	Datatilsynet ⁵
<i>Målgruppe</i>					
utviklere				X	X
leverandører			X	X	X
skoleiere		X	X	X	X
skoleledere		X	X		
lærere	X	X	X		
elever	X	X			
foreldre	X	X	X		
<i>Fase</i>					
utvikling					X
bestilling			X	X	X
implementering			X	X	X
bruk	X	X	X		X
<i>Adresserer</i>					
personvern	X	X	(X)	(X)	X
informasjonssikkerhet			X	X	X
etikk	X	X	X		
pedagogiske forhold	X	X			

3. Nasjonale personvernkonsekvensvurderinger

- Stor usikkerhet – hva er akseptabel personvernrisiko?
- Et første steg: Deling av kommunalt utarbeidede DPIA-er
- KS og Bergen kommune

Nasjonal DPIA for Google

KS og Bergen kommune har satt i gang et prosjekt for å gjennomføre og teste ut en nasjonal vurdering av personvernkonsekvenser (DPIA) for Googles produkter og tjenester i skolen. På denne siden finner du oppdatert informasjon.

4. Kompetanseutvikling og erfaringsutveksling

- Ivaretagelse av personvern krever høy kompetanse
- Erfaringsdeling er nødvendig
- Legge dette til eksisterende nettverk

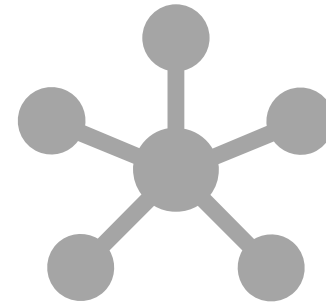
Hvem skal ha ansvar for styring og koordinering?

- Alternativer for styring:
 - Konsensusdrevet styringsgruppe og representanter med observatørstatus
 - Sentral myndighetsaktør (for eksempel Udir eller Sikt)
- Koordinering av et uavhengig sekretariat

Hvordan sikre oppslutning?

Minst forpliktende: Skoleeier inngår avtale om å forplikte seg

Mer forpliktende: Koble normen til *nasjonal tjenestekatalog* for digitale læremidler

Respons i høringsrunden

- Kommunal forankring og deltakelse i prosessen (Bergen kommune)
- Bør omfatte barnehager (Trondheim kommune)
- Bør omfatte personopplysningssikkerhet (Datatilsynet)
- Utdanningsdirektoratet er usikre på om norm er riktig virkemiddel:
 - Vanskelig å oppnå enighet mellom aktørene
 - Mange private skoler
 - Kostnader

Veien videre for personvernnorm i skolen?

- Dagens ordning er utilstrekkelig
- En framtid med stadig nye tjenester og flere personvernutfordringer
- Et statlig initiativ

Ekspertgruppen for digital læringsanalyse

Takk for oss!

- marte.blikstad-balas@ils.uio.no
- o.f.baste@jus.uio.no

Ekspertgruppen for digital læringsanalyse